

SHAXSGA YO'NALTIRILGAN TEXNOLOGIYALAR VA ZAMONAVIY USULLARDA INGLIZ TILI FANINI O'QITISHDA INNOVATSION METODLAR

Ro'zagul Narimat qizi SABIROVA

Ma'mun Universiteti 1-bosqich magistranti

sabirovaroza723@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada til ta'limi sohasida ingliz tilini ikkinchi yoki chet tili sifatida o'rgatishda sezilarli yutuqlarga erishildi va maqolada ingliz tilini o'qitishning an'anaviy usullari, interfaol o'yinlar, multfilmlar, qo' shiqlar va visual materiallar bolalarda tilga qiziqishni oshirishga qaratilgan texnologiyalar, innovatsion pedagogik usullarni oshirish uchun turli zamonaviy uslub va yondashuvlar o'rganiladi. Texnologiya o'qituvchilarga sinfdagi faoliyatni moslashtirishga imkon beradi va shu bilan til o'rganish jarayonini yaxshilaydi. Texnologiya o'qituvchilarga o'z o'quvchilari uchun til o'rganishni osonlashtirishga yordam beradigan vosita sifatida ahamiyatini oshirishda davom etmoqda. Tadqiqot natijasida ingliz tili fanini o'qitishda innovatsion metodlardan foydalangan holda ta'limda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy interfaol texnologiyalaridan va innovatsion metodlardan fo foydalanish masalasi yoritilgan.

Kalit so'zlar: Ingliz tilini o'qitish, zamonaviy metodlar, pedagogik metodlar, til o'qitish texnologiyalari, o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuv, til o'rganish natijalari, raqamli platformalar.

Zamonaviy axborot texnologiyalarining jadallik bilan rivojlanishi tufayli ta'lim sohasida fanda ham jiddiy o'zgarishlar ro'y bermoqda. Har bir fanni yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda talabalarga yetkazish bugungi kunda ta'limning asosiy talablaridan biridir.

Ayniqsa chet tillarini o'rganish usullari, ya'ni xorijiy tillarni o'qitishda grammatik, talaffuz, ongli taqqoslash usullari yangi innovatsion texnologiyalardan foydalanish asosida izchil yo'lga qo'yilmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonida yangi texnologiyalardan foydalanish bu nafaqat yangi texnologik vositalar, balki o'qitishning yangi uslublari va usullari bo'lib qolmay balki ta'limga yangi yondashuvning ko'rinishidir. Ta'lim jarayonida talabalarning axborot - kommunikatsion texnologiyalarni yaxshi bilish va ulardan foydalana olishi muhim omil hisoblanadi. Chet tilini zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o'rgatish va o'rganish eng samador usullardan biri isoblanib talaba kompyuterlardan foydalanganda chet tilidagi video roliklarni, namoyishlarni, dialoglarni kino yoki multfilmlarni ham ko'rishi ham eshitishi mumkin[1].

O'qituvchining ma'suliyati xorijiy tillarni o'qitish jarayonida talabaning bilim faoliyatini faollashtirishdir. Talabalarga xorij tillarini o'qitishda quyidagi metod va usullarni taqdim qilish mumkin. Hamkorlikda o'qitish, loyiha usullari, yangi axborot texnologiyalari, Internet-resurslardan foydalanish, masofaviy o'qitish kabi zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalar shaxsiy yo'naltirilgan, differentsiatsiyalashgan ta'lim yondashuvini amalga oshirishga va ta'lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi.[2].

Ingliz tili ta'limida yangi pedagogik va informasion texnologiyalardan foydalanish jarayonida darsni har tomonlama puxta tashkil etish, talabalar tomonidan bilim-

ko'nikmalarni o'zlashtirishning samarali usullarini izlab topish, darsning sifati va samaradorligini ta'minlovchi vositalarni qo'llash talab etiladi.

Zamonaviy texnologiyalarni qo'llagan holda xorijiy tillarni o'rganishdan asosiy maqsad talabalarga chet tilini o'qitish sifatini yanada yaxshilash, ularning kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, chet tilini amaliy o'zlashtirish jarayonlarida texnologiyadan samarasini ko'rsatishdan iborat. Shu bilan bir qatorda ingliz tili o'quvchilarida ham texnologiyadan foydalanish ko'nikmalarini oshirishga yordam beradigan turli yondashuvlar va texnikalar bazasi shakllanadi[3].

Shaxsga yo'naltirilgan texnologiya bu shaxsni insoniy fazilatlar bilan kamol topishi, mustaqil fikr yurita olishi natijasida ma'lum sifatlarini shakllantirishi, o'z fikrini aniq bayon eta olishi, nazariy va amaliy bilimlar hamda ko'nikma malakalarini rivojlantirishi, o'zini erkin shaxs sifatida anglab yetishi, iqtidori va imkoniyatlarini to'laligicha ko'rsata olishi kabi jarayonlarni amalga oshirish uchun uni samarali tashkil etib, muvaffaqiyatli natijalarga erishishida qo'llaniladigan texnika, zamonaviy texnologiyalar va metodlar tushuniladi[4].

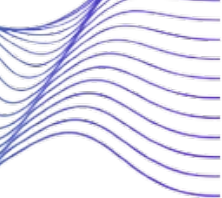
Shaxsni pedagogik jihatdan ta'lim berish va tarbiyalash bu shaxsga yo'naltirilgan ta'limning bir qismi bo'lib, pedagogika fanining bir yo'nalishi hisoblanadi. Pedagogika fani talabalar bilan ishlash, ularga ta'lim tarbiya berish hamda to'g'ri yo'l ko'rsatish, kabi jarayonlarni o'z ichiga oladi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'limda muhit ikki kishi o'rtasida (pedagog va o'quvchi) o'rtasidagi jarayon tushuniladi va shu bilan bir qatorda ta'lim hamma talaba va o'quvchilarni bir xilda tushunib rivojlanishini ta'minlaydi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari shaxsning qobiliyatlarini mustaqil izlanishini, tanqidiy fikrlashlarni shakllantirish jarayonlari hisoblanib, o'quvchining o'ziga qulay bo'lgan muhit yaratishidir[5].

Ushbu ta'limda interfaol ta'lim metodlardan foydalanish o'qituvchi faoliyatining tashkilotchisi ro'lida ishtirok etib birgalikda, jamoa bo'lib ma'lum faoliyatni amalga oshirish jarayoni tushuniladi.

Ingliz tili fanini o'qitish texnologiya taraqqiyoti, innovatsion metodlarning yangilanishi tufayli ta'lim paradigmalarining o'zgarishi va turli xil o'rganish uslublari va afzalliklarini qondirish zaruratining tobora ortib borishi natijasida sezilarli darajada rivojlandi. Til o'rgatishdagi texnologiyaning integratsiyalashuvi oqibatida qiziqarli va interaktiv ta'lim tajribasi uchun yangi imkoniyatlar ochildi. Virtual sinflar, onlayn til o'rganish platformalari, mobil ilovalar va o'quv dasturlari kabi texnologiyalar shaxsiy ta'lim, tezkor fikr-mulohaza va individual ta'lim ehtiyojlarini qondiradigan boy resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi [6].

Texnologiyaning ushbu integratsiyasi o'qituvchilar va talabalar uchun ko'plab imtiyozlarni taqdim etadi, shuningdek, talabalarining turli ehtiyojlarini qondiradigan interaktiv va qiziqarli tajribalarni taqdim etish orqali tilni o'rgatish va o'rganish usulini o'zgartiradi.

Shaxsiylashtirilgan ta'lim texnologiyasi bu talabalarining individual ehtiyojlari va o'rganish uslublari moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini yaratishga imkon beradi. Moslashuvchan o'quv platformalari darslarning tezligi va qiyinligini talabaning muvaffaqiyatiga qarab moslashtirib, har bir o'talaba o'z qobiliyatlari va maqsadlariga mos keladigan maqsadli ko'rsatmalar olishini ta'minlaydi. Natijada ushbu ta'lim texnologiyasi

nafaqat tushunishni kuchaytiradi, balki o'quv jarayonida egalik hissi va motivatsiyani rivojlantiradi[7].

Tezkor javob texnologiyasi talabalar bilan bir zumda qayta aloqani ta'minlaydi. Til o'rganishga oid ko'pgina ilovalar va platformalar real vaqt ichida o'quvchilar faoliyatini baholaydigan o'rnatilgan baholash vositalarini o'z ichiga oladi va darhol qayta aloqa talabalarga xatolarni tezda aniqlash va tuzatish imkonini berib, o'rganishni kuchaytiradi va an'anaviy qayta aloqa mexanizmlariga qaraganda samarali bo'lgan til bilimini oshiradi.

Multimedia va gamifikatsiyani birlashtirish texnologiyasi bir qator multimediya elementlaridan foydalanish, tushunish va eslab qolishga yordam beruvchi vizual va eshitish stimullarini ta'minlash natijasida til o'rganishni yaxshilaydi. O'quv faoliyatiga gamifikatsiya, o'yin elementlarini integratsiyalash orqali til o'rganishning saradorliligi oshiriladi.

Talabalarga turli xil ta'lim ehtiyojlari va afzalliklarini qondiradigan juda ko'p manbalardan foydalanish imkoniyati turli manbalarga kirish texnologiyasi orqali beriladi. Ushbu texnologiya talabalarga onlayn kutubxonalar, multimedia kontenti, til o'rganish o'yinlari va interfaol mashqlar darsliklar va an'anaviy sinf materiallaridan tashqariga chiqadigan boy va xilma-xil bo'lgan o'rganish tajribasini etish orqali talabalarining til ko'nikmalarini oshiradi, mustaqil o'rganish va izlanishga yordam beradi.

Kommunikativ tilni o'rgatish (CLT) yondashivi til o'rganishda talabalarining hayotiy vaziyatlarda tildan samarali foydalanish qobiliyatini o'sishiga yo'naltirilgan bo'lib, til amaliyotini osonlashtiradi va muloqotdagi ravonlik va aniqlikni rivojlantiradi, shu bilan bir qatorda kommunikativ tilni o'rgatish yo'naltirilgan bilim darajasini mustahkamlash uchun haqiqiy materiallardan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydi.

Kengaytirilgan ijtimoiy shovqin texnologiyasi onlayn forumlar, video konferentsiya vositalari va hamkorlik platformalari orqali til o'rganuvchilar o'rtasida ijtimoiy muloqot qilishni osonlashtiradi. Ushbu texnologiya talabalarga til ko'nikmalarini chinakam kommunikativ kontekstlarda mashq qilish hamkorlik va madaniy almashinuvni rag'batlantiradigan guruh faoliyatida qatnashish imkonini taqdim etadi.

Talabalarga tilni topshiriqlar berish orqali o'rgatish ya'ni vazifaga asoslangan tilni o'rgatish (TBLT) til o'rganuvchiga yo'naltirilgan yondashuv bo'lib, til o'rganishning asosiy vositasi sifatida mazmunli topshiriqlarni bajarishga e'tibor qaratiladi. Bunda talabalar kontekstda tildan foydalanadigan, muammolarni hal qilishishga qaratilgan simulyatsiya va loyihalar kabi haqiqiy vazifalarni bajaradilar. Turli topshiriqni bajarishga e'tibor qaratish orqali talabalar kommunikativ kompetentsiyani va real vaziyatga mos keladigan til ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Content and Language Integrated Learning (CLIL) – til o'rganishni turli fan mavzulari mazmunini o'rganish bilan birlashtirgan yondashuv. Bu yondashuv talabalarga ingliz tilidan mazmunli kontekstlarda foydalanish imkoniyatini beradi, ularning so'z boyligini, til ko'nikmalarini va turli fanlar bo'yicha bilimlarini kengaytiradi. Content and Language Integrated Learning til va kontentni o'rganish integratsiyasi orqali fanlararo ta'lim, kognitiv rivojlanish va madaniyatlararo xabardorlikni rivojlantiradi.

Yangi texnologiyalar va pedagogik hissalar orasidagi o'zaro bog'lanish qo'shimcha til o'rganuvchilarning talabalarini ma'lum darajada qoniqtirish uchun aniqlangan. Ta'lim sohasidagi zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'qituvchilar, talabalar va til

o'rganuvchilarga muammolarni aniqlash, ularni tahlil qilish, xulosa chiqarish uchun yaqin atrofdagi odamlar hamjamiyatiga qo'shilish imkonini beradi.

Xulosa

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari ingliz tili fanini o'qitishda texnologiyalaridan foydalanish til o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi va o'quvchini markazga qo'yish, uning qiziqishi, ehtiyoji, bilish darajasi va individual o'rganishiga nutqni rivojlantirishiga hamda bolalarda ingliz tilini o'rganish motivatsiyasini kuchaytirishi aniqlangan.

Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy usullarda innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada faollashtirishga va texnologiyalaridan foydalanish masalasini yo'lga qo'yish imkonini beradi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar – CLIL, communicative approach, project-based learning, blended learning, gamifikatsiya va raqamli platformalardan foydalanish – ingliz tilini o'rgatishda yuqori samaradorlikka erishishga xizmat qiladi.

Zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarda mustaqil fikrlash, til o'rganish jarayonida ko'rish, eshitish va harakat orqali idrok etish imkonini beruvchi vizual va audial vositalardan foydalanish bolalarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi va muloqotga kirishish, real hayotdagi vaziyatlarda tilni qo'llay olish, kreativlik hamda axborot texnologiyalaridan ongli foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli, o'qitish jarayonida interaktiv va motivatsion xarakter kasb etadiva har bir o'quvchining imkoniyati ochiladi, ta'lim sifatini oshirishga zamin yaratadi.

Psixolingvist olimlar ta'kidlashicha, erta yoshda chet tilini o'rganish bolaning talaffuzini shakllantirishda, eshituv sezgirligini kuchaytirishda va madaniy dunyoqarashini kengaytirishda muhim ahamiyatga ega.

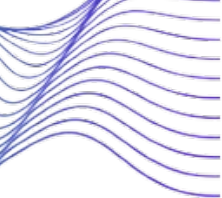
Bundan tashqari, zamonaviy pedagoglar ta'kidlashicha, bolalarda ijobiy motivatsiya uyg'otish uchun interfaol o'yinlar, sahnalashtirilgan mashg'ulotlar va inglizcha qo'shiqlardan foydalanish samarali natija beradi.

Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini erta bosqichda o'rgatishda texnologiyalardan samarali foydalanish hamda innovatsion metodlarni qo'llash bolaning fikrlash doirasini kengaytiradi, muloqotga kirishish qobiliyatini zamon bn hamnafas rivojlanishini kuchaytiradi va o'ziga ishonchini oshiradi.

Ingliz tili mashg'ulotlarida multimediali taqdimotlar, audio va video materiallar orqali darsni qiziqarli qilish, har bir bolani faol ishtirok etishga undash mumkin. Shuningdek, innovatsion metodlar va interfaol doska, planshet yoki ekran orqali so'z o'rganish, she'r yodlash, qisqa suhbatlar tuzish mashg'ulotlarni jonlantiradi.

Bu metodlar bolalarda ingliz tiliga nisbatan ijobiy munosabat, o'rganishga qiziqish va ishonch hissini shakllantiradi. Eng muhimi, o'quvchi o'zini dars jarayonining faol ishtirokchisi sifatida his qiladi va o'qituvchi tomonidan turli xil "Play and Learn", "Listen and Repeat", "Sing and Act" kabi o'yinli mashqlar, multfilmlar va qo'shiqlar orqali bolalarda so'zlarni eslab qolish, talaffuzni to'g'ri shakllantirish va nutq faolligini oshirish mumkin. Bu jarayonda tarbiyachi nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi rolini bajaradi.

Xulosa qilib aytganda, shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalangan holda ingliz tilini o'qitish – bugungi globallashtirish davrida bolalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning nutq, eslab qolish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

yuqori malakali, erkin fikrlaydigan va xorijiy tilni amaliy qo'llay oladigan shaxsni shakllantirishning eng samarali yo'llaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bruner, J. (1983). Child's Talk: Learning to Use Language.
2. Cameron, L. (2001). Teaching Languages to Young Learners.
3. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching.
4. Lenneberg, E. (1967). Biological Foundations of Language.
5. Муминова, Н. М. "Общие вопросы методики преподавания русского языка как иностранного на начальном этапе обучения." Экономика и социум 6 (73) (2020): 910-912.
6. MUMINOVA, NODIRA MAXMUDOVNA, FERUZA ABDULAZIZOVNA TILLABAYEVA, and NIGORA ABDUKARIMOVA BAKHTIYOR QIZI. "Interdisciplinary Communication in the Linguistic Analysis of a Literary Text in Russian Lessons in the Role of the Socio-psychological Aspect of Communication with Students." JournalNX 6.12 (2020): 58-62.
7. Piaget, J. (1970). Psychology and Pedagogy of the Child.
8. Qodirova, G. T. "Linguistic and communicative competence in learning language." International conference. 2016.
9. Qodirova, G. T. "The use of computers to improve the professional level of teaching and learning." Экономика и социум 6 (73) (2020): 234-236.
10. TILLABAEVA, F., N. MUMINOVA, and S. ZHABBAROVA. "A Way to Implement Intersubject Communications in Russian Classes in High School Using a Linguistic Analysis of a Literary Text." JournalNX 6.05 (2020): 290-292.